

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Tony Engström
Handläggare krisberedskap
010-2233243

tony.engstrom@lansstyrelsen.se

Yttrande

1(5)

2017-03-22

821-889-17

Kulturdepartementet
Enheten för demokrati och det civila
samhället
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande angående betänkandet "Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – Nationell samordning och kommunernas ansvar" (SOU 2016:92)

Remissinstanserna ombeds att belysa frågan om lämplig myndighet utifrån följande frågeställningar:

1. Vilka behov har ni utifrån er verksamhet av nationell samordning av arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism?
2. Utifrån dessa behov, vilken myndighet, inklusive myndigheter som inte har behandlats av utredningen, anser ni är mest lämplig att tilldelas uppdraget som nationell samordnare och varför?

Sammanfattning av yttrande

- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser att den myndighet som är bäst lämpad för uppdraget som Samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism är Brottsförebyggande rådet.*
- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser att Samordnaren i första hand bör ha en stödjande och rådgivande funktion gentemot länsstyrelsen.*
- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser det vara av stor vikt att Samordnarens inriktning är kompatibel med länsstyrelsens brottsförebyggande arbete med särskilt fokus på social hållbarhet, sociala risker och social oro.*
- *Länsstyrelsen i Uppsala län ser ett behov av att Samordnaren måste kunna skapa former och forum för samverkan kring att motverka våldsbejakande extremism. Det gäller samverkan såväl mellan de myndigheter som berörs av frågan som mellan myndigheter och civilsamhället.*
- *Länsstyrelsen i Uppsala län bedömer att om länsstyrelsen ska bedriva regional samordning i arbetet mot våldsbejakande extremism så krävs ett substantiellt resurstillskott oavsett om uppdraget förläggs till krisberedskapens område eller till social hållbarhet.*

Bakgrund till ställningstagande avseende samordnande myndighet

- *Länsstyrelsen instämmer i att arbetet mot våldsbejakande extremism i allt väsentligt måste ske i lokalsamhället och att vägen mot våldsbejakande extremism ofta kantas av våld och brott.*
- *Länsstyrelsen instämmer i att våldsbejakande extremism skiljer sig från en stor del av annan brottslighet på så vis att det i högre utsträckning utgör ett hot mot vårt demokratiska system. Den våldsbejakande extremismens subversiva agenda och uttalat antidemokratiska inriktning hotar det demokratiska samhällets fundament, funktion och grundläggande värderingar. Därigenom innebär den stora risker för såväl samhälle som enskilda personer.*
- *Länsstyrelsen anser att arbetet mot våldsbejakande extremism, i likhet med annan brottsförebyggande verksamhet, i avgörande omfattning måste ha sin grund i ett socialt förebyggande perspektiv.*
- *Länsstyrelsen instämmer i betänkandets slutsats att den ideologiska drivkraften för att hamna i våldsbejakande extremism inte väger särskilt tungt utan att det är en mängd andra faktorer som spelar avgörande roll. Detta är något som bland annat även bekräftas i en nyligen utkommen rapport från Brottsförebyggande rådet¹. Den våldsbejakande extremism som utvecklas i Sverige härstammar i grund och botten ur samma sociala missförhållanden, utanförskap och diskriminering som en stor del av den sociala oron. De push- och pullfaktorer som utgör grogrund för våldsbejakande extremism kan exempelvis med lätthet appliceras även på den övervägande delen organiserad brottslighet och gängkriminalitet. Detta kan ses som en signal om att det i första hand krävs ett omfattande och grundläggande socialt förebyggande arbete för att motverka exempelvis utanförskap, diskriminering och rasism, vilket givetvis kan och bör ske i kombination med demokratistärkande insatser. Det demokratistärkande arbetet får emellertid inte ske på bekostnad av det grundläggande förebyggande arbetet mot exempelvis socialt utanförskap, diskriminering och rasism.*
- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser att arbetet mot våldsbejakande extremism främst är att betrakta som en del av arbetet med social hållbarhet. Både social hållbarhet och krisberedskap är områden som är av vikt och som länsstyrelsen har att hantera inom sin ordinarie verksamhet. Länsstyrelsen i Uppsala län*

¹ Brå rapport 2016:20

bedriver ett kontinuerligt arbete med att integrera den del av social hållbarhet som brukar betecknas sociala risker/social oro med krisberedskapen. Man bör emellertid erinra att sociala risker/social oro endast utgör en mindre del av det större fältet social hållbarhet och som helhet är detta fält inte primärt att betrakta som en del av krisberedskapsarbetet. Att samordna dessa delar på ett optimalt sätt är en avvägning som ingår i länsstyrelsens ansvarsområde.

- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser inte* att demokratistärkande åtgärder i första hand faller inom krisberedskapens område utan menar att detta bättre kan hanteras inom ramen för social hållbarhet.
- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser* att en rimlig följd av insikten att arbetet mot våldsbejakande extremism i grund och botten faller inom fältet social hållbarhet är slutsatsen att det har stora likheter med det brottsförebyggande arbete som redan bedrivs inom kommunerna. De som jobbar i samverkan inom SSP(F) (Skola, Socialtjänst, Polis, (Fritid)) har till exempel mycket god kompetens att bemöta kriminalitet med våldsinslag, i utsatta områden. Denna kompetens behöver tas tillvara även i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Det rör sig här om en preventiv och proaktiv verksamhet där några kommuner redan har infört våldsbejakande extremism som en faktor i SSP(F)-arbetet. Denna verksamhet bedrivs emellertid inte primärt inom ramen för krisberedskap utan som en del av det brottsförebyggande arbetet inom social hållbarhet.
- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser* att en viktig aspekt av uppdraget som nationell samordnare är att skapa och underhålla de nätverk som krävs för ett effektivt och samordnat arbete mot våldsbejakande extremism. Vid bedömningen av vem som ska tilldelas uppdraget bör hänsyn tas till befintlig anknytning till sådana nätverk på nationell nivå.
- *Länsstyrelsen i Uppsala län instämmer i* att länsstyrelsen har en viktig roll i att samordna arbetet mot våldsbejakande extremism regionalt men att detta inte kan finansieras inom befintlig ram. Om länsstyrelsen ska bedriva arbetet mot våldsbejakande extremism med kvalitet så krävs resurstillskott och kompetenshöjande åtgärder, oavsett om uppdraget förläggs till krisberedskapens område eller till social hållbarhet.

Länsstyrelsens behov av nationell samordning

- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser* att Samordnaren i första hand bör ha en stödjande och rådgivande funktion i förhållande till länsstyrelsen. En viktig del av Samordnarens uppgift bör till exempel vara att tillhandahålla stöd i kunskapsuppbyggnad och aktuell forskning om våldsbejakande extremism.
- *Länsstyrelsen i Uppsala län ser ett behov av* att Samordnaren kan skapa en plattform för nationell samverkan kring att motverka våldsbejakande extremism. Det gäller former och forum för samverkan såväl mellan de myndigheter som berörs av frågan som mellan myndigheter och civilsamhället.
- *Länsstyrelsen har behov av* att Samordnaren har en organisation och inriktning som är kompatibel med det brottsförebyggande arbetet och arbetet med sociala risker/social oro.
- *Länsstyrelsen har behov av* att Samordnaren mot våldsbejakande extremism koordinerar sitt uppdrag med den nationella Samordnaren för brottsförebyggande arbete, som regeringen inom snar framtid kommer att utse.

Lämplig myndighet för samordningsuppdraget

- *Länsstyrelsen anser inte* att det demokratistärkande perspektivet kan ses som ett argument mot att Brottsförebyggande rådet skulle kunna ta samordningsuppdraget. *Länsstyrelsen menar* att oavsett vilken myndighet som får uppdraget så behöver befintlig verksamhet och inriktning utvidgas. När det gäller Brottsförebyggande rådet krävs förvisso ett större fokus på det demokratistärkande fältet än vad myndigheten har haft hittills. Om uppdraget förläggs till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap så krävs å andra sidan en betydande utvidgning av myndighetens inriktning mot social hållbarhet.
- *Länsstyrelsen i Uppsala län uppfattar* att det huvudsakliga preventionsarbetet med social hållbarhet inom många kommuner sker inom det samordnade SSP(F)-arbetet (Skola, Socialtjänst, Polis (Fritid)), det vill säga den verksamhet som hanterar brottsförebyggande verksamhet och som därigenom främjas av Brottsförebyggande rådet.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

5(5)

2017-03-22

821-889-17

- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser inte* att risk- och sårbarhetsanalyserna är tillräckligt lämpade att utgöra grund för arbetet med att motverka våldsbejakande extremism (även om det är angeläget att få in social hållbarhet som en betydande faktor i dessa). Tilläggas bör att de lokala risk- och sårbarhetsanalyserna i första hand hanteras av kommunernas beredskapssamordnare medan frågor om social hållbarhet, social oro och kriminalitet hanteras av den sociala verksamheten. Den personal i "första linjen" (till exempel SSP-team, socialtjänst, nattvandrare, skolpersonal med flera) som i första hand möter tecken på våldsbejakande extremism i praktiken står därigenom ganska långt ifrån kommunernas hantering av krisberedskapen. *Länsstyrelsen i Uppsala län anser* att detta är ett av flera skäl till att frågan om våldsbejakande extremism, åtminstone på lokal nivå, även står långt ifrån den verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har att hantera.
- *Länsstyrelsen i Uppsala län anser*, mot bakgrund av de resonemang och synpunkter som lyfts fram ovan att den myndighet som är bäst lämpad för uppdraget som samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism är *Brottsförebyggande rådet*.

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med handläggare för krisberedskap Tony Engström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också brottsförebyggande samordnare Paula Grinde, länsråd Johan von Knorring och försvarsdirektör Pirjo Nordqvist deltagit.

Göran Enander

Tony Engström